

»βραχέως χρόνου Ἰουδαῖοί τινες κατοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ Ῥόδῳ μετηνέχθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐνθα ὑπεβλήθησαν εἰς δίκην καὶ ἐδικάσθησαν συμφώνως μὲ τὴν νέαν νομοθεσίαν. Ἀπεδείχθη δὲ τελείως τὸ ψεῦδος τῶν κατηγοριῶν τῶν ἐξαγγελθεισῶν κατ' αὐτῶν. Ἐγένετο δὲ ὑπὲρ αὐτῶν πᾶν ὅ,τι ἡ δικαιοσύνη καὶ εὐθύτης ὑπηγόρευον. Ἐκτὸς τούτου δὲ τὰ θρησκευτικὰ βιβλία τῶν Ἑβραίων ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐξέτασιν ἀνδρῶν πεπαιδευμένων, λίαν ἐμπείρων τῆς θεολογικῆς ἐκείνων φιλολογίας. Τὸ πόρισμα δὲ τῶν ἐρευνῶν τούτων κατέδειξεν ὅτι εἶνε ἀυστηρῶς ἀπηγορευμένη εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἡ χρῆσις οὐ μόνον αἵματος ἀνθρωπίνου, ἀλλὰ καὶ καυτοῦ τοῦ τῶν ζώων. Ἐπειτα ἄρα ἐντεύθεν ὅτι καὶ κατ' αὐτῶν καταγγελλία εἶνε καθαρὰ σφοδρῆναι. Διὰ τούτους τοὺς λόγους καὶ ἕνεκα τῆς συμπαθείας, ἣν τρέφομεν πρὸς πάντας ἡμῶν τοὺς συμπαροῦς, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιτρέψωμεν ἵνα τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος, οὗ ἡ ἀθρότης ἐν τῷ καταγγελλθέντι ἐγκλήματι ἀνεγνωρίσθη, ταλαιπωρηθῆται τὸ ἐξῆς καὶ τυρανῆται διὰ κατηγορίας, αἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσι βᾶσιν ἀληθείας. Διατάσσομεν δὲ ἵνα, συνωδὰ πρὸς τὸ Χατι-σερίφ τὸ κηρυχθὲν ἐν Γκιουλχανῆ, τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος κέκηται τὰ αὐτὰ πλεονεκτήματα καὶ χαίρηται τὰ αὐτὰ προνόμια καὶ τὰ παραχωρούμενα εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη τὰ ὑποκείμενα εἰς τὴν ἡμετέραν ἀρχὴν κτλ. κτλ. »

Ἀλλὰ πόθεν ἄρα προήλθεν ἡ περίεργος αὕτη καὶ ψευδὴς πρόληψις κατὰ τῶν Ἑβραίων. Κατὰ τινα Γερμανὸν συγγραφέα ὁ λόγος αὐτῆς εἶνε ὁ ἐξῆς· Κατὰ τινα παράδοσιν ταλμουδικήν, ἧς ἡ εὐσεβὴς ἀνάμνησις διετηρήθη μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων παρὰ τοῖς Ἰσραηλιταῖς, διαρκούσης τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας, βασιλεὺς τις τῆς χώρας αὐτῆς, τυραννόμενος ὑπὸ λέπρας, διέταξε τὴν σφαγὴν πολλῶν παιδῶν Ἰουδαίων, ἵνα θεραπευθῆ λούμενος ἐν τῷ αἵματι τῶν ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἰδέα διαδιδομένη κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, καθ' ἣν ἐπετυγχάνετο ἡ θεραπεία τῆς νόσου ταύτης διὰ λουτροῦ αἵματος, ἔτι νεαλοῦς καὶ θερμοῦ, τῆς δὲ θεραπείας ταύτης ἐγένετο συχνὰ χρῆσις ὑπὸ τῶν μεγιστάνων τῆς χώρας τῶν προσβαλλομένων ὑπὸ τῆς λέπρας, οἵτινες ἠγόραζον ἢ ἔκλεπτον παιδία, ἔκοπτον τὸν λαμβόντων καὶ ἐλούοντο ἐν τῷ αἵματι τῶν. Ἀφ' οὗ δ' ἐφέροντο οὕτω πρὸς τὰ τέκνα τῆς παρ' Αἰγυπτίους κατοικήτου τάξεως, δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι διέπραττον τοῦτο ἔτι μάλλον πρὸς τὰ τέκνα τῶν Ἰουδαίων, ἐφ' ὧν τότε ἐβάρυνεν ἡ ὀμωτάτη δουλεία. Ἐπειδὴ δὲ τὸ Φάσκα τῶν Ἰουδαίων σκοπὸν ἔχει τὸν πανηγυρισμὸν τῆς ἐξόδου αὐτῶν καὶ ἐλευθέρωσός ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, φυσικὸν εἶνε καὶ πρέπον νὰ ἐνθυμῶνται κατὰ τὴν ἐορτὴν ταύτην καὶ νὰ ἐνθυμίζωσι καὶ εἰς τὰ τέκνα τῶν, διὰ τὸ λόγων καὶ συμβόλων, ὅλας τὰς πληγὰς καὶ τὰς

βασάνους τῆς ἀρχαίας δουλείας, ἵνα ἡ πρὸς τὸν Θεὸν εὐγνωμοσύνη ἢ ἀκόμη μεγαλύτερα. Διὰ τοῦτο δὲ οἱ ταλμουδισταὶ ἀνέγραψαν ἐν τοῖς παραγγέλμασιν αὐτῶν καὶ τοῦτο, νὰ ποιῶνται κατὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ Φάσκα χρῆσις οἴνου πολὺ ἐρυθροῦ, ἵνα ἐνθυμῶνται τὴν σκληρότητα τῶν τυράννων τῆς Αἰγύπτου.

Ἐντεύθεν δὲ προήλθεν ἡ παράδοξις πρόληψις ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι πίνουσι αἶμα κατὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ Πάσχα, καὶ ὅτι, μὴ θέλοντες νὰ σφάζωσιν δολοφονήσασιν, προτιμῶσι τὰ τέκνα τῶν Χριστιανῶν. Ἡ πρόληψις αὕτη, ἐπικρατήσασα καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα, δὲν εἶνε καὶ σήμερον ἐντελῶς ἐξηλειμμένη, ἀλλ' ἐκλείπει ὀσμημέραι· πιστεύομεν δὲ ὅτι τὰνωτέρω θὰ πείσῃσι περὶ τοῦ ἀνυπάρκτου τῆς συνθητικῆς ταύτης καὶ τοὺς ἀμφιβάλλοντας ἔτι.

*** Α.

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΑΣΧΑ

τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου.

Τὸ πάσχα εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐορτὴ τῶν Χριστιανῶν. Ἐν τῇ θρησκείᾳ ἡμῶν δὲν ὑπάρχει ἐπισημοτέρα καὶ ἱερωτέρα ταύτης ἡμέρα, ἢ δὲ κατὰ πᾶν ἔτος τελετὴ αὐτῆς διαχύνη τὴν ἀγαλλίαν εἰς τὸν κόσμον ὀλόκληρον. Ὁ ἀπανταχοῦ γῆς ἀναγγέλλων αὐτὴν χαρμόσυνος τῶν κωδῶνων ἤχος διεγείρει παλμοὺς χαρᾶς εἰς τὰ στήθη ἡμῶν, τὸ δὲ πλήθος τῶν ψυχῶν, ἃς ἐξηγόρασε τὸ αἶμα τοῦ παθόντος Θεανθρώπου, ψάλλουσι περίξ κενοῦ τάφου ἐν εὐφροσύνῃ τὸ Ἀ.Ι.η.λοῦῖα, λέξιν εὐάγγελον τῶν περὶ μέλλοντος ἐλπίδων τῶν.

Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἴσως τόπος, ἐν ᾧ τὰ αἰσθήματα ταῦτα νὰ ἐκδηλοῦνται μὲ τόσον ζωηρότητα, μὲ τόσον γενικὸν ἐνθουσιασμὸν, μὲ τόσον συγκινητικὴν ἀφέλειαν, ὅσον ἐν Ῥωσίᾳ. Ἐν τῇ νεκρῶσῃ ἔτι ταύτη κοινονίᾳ, ἐν ἣ ἡ πίστις διατηρεῖται τόσον θερμῇ ἀκόμη, ἢ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ πανηγυρίζεται ὡς τις ἐθνικὴ ἐορτὴ. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην νομίζει τις ὅτι αὐτὸς ὁ λαὸς ὀλόκληρος συναίσταται μετὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἄνθρωποι, ἀποφεύγοντες ἀλλήλους καθ' ὅλον τὸ ἔτος, πλησιάζουσι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ἀνταλλάσσουν, ὡς παρ' ἡμῶν, ἀντὶ τοῦ συνήθους χαριετισμοῦ, τὰς δύο ἐκείνας φράσεις, τὰς ληφθεῖσας ἐκ τοῦ Συμβόλου:

— Χριστὸς ἀρέστη, λέγει ὁ εἰς.

— Ἀληθῶς ἀρέστη, ἀποκρίνεται ὁ ἄλλος.

Ἦνε δὲ ἄξιον ὄντως νὰ ἴδῃ τις μετὰ πόσον ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ ἀπαγγέλλονται οἱ εὐδοίαν ἐκείνοι λόγοι! Ἀλλὰ, ὡσεὶ μὴ ἤκουον αὐτοὶ μόνον εἰς ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὅποια πληροῦσι τὰς καρδίας, ἀνταλλάσσουν, ὡς κατὰ τοὺς πρώτους τῆς Ἐκκλησίας χρόνους, τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης. Οὐδεὶς πολὺ νὰ ἀρνηθῆ αὐτὸν εἰς ἄλλον· διότι εἶνε ὁ ἀσπασμὸς ὁ διδόμενος χάριν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος, ὁ πάππος τοῦ νῦν

αυτοκράτορας, ὁ παντοδύναμος ἐκεῖνος μονάρχης, ὅστις συνεκίρνα ἐνίοτε τὸ αὐστηρὸν τῆς δεσποτείας μετ' ἄκρας προσηνείας, ἦτο πιστὸς τηρητῆς τῶν θρησκευτικῶν τούτων παραδόσεων. Ἐθεώρει αὐτὰς ὡς ἐν τῶν στοιχείων τῆς ἠθικῆς δυνάμεως τοῦ λαοῦ του, τὸ δὲ ὑπεροπτικὸν αὐτοῦ χεῖλος οὐδαμῶς ἠρνεῖτο νὰ παράσχη δείγμα τῆς πίστεώς του ἐπὶ τῆς παρειᾶς τοῦ τυχόντος τῶν ὑπηκόων του.

Ἔθος ἔχων νὰ ἐξεγείρεται πάντοτε ἅμα τῇ πρωΐα, ἐξύπνα ἐωθινώτερον ἔτι κατὰ τὴν κυριακὴν τοῦ Πάσχα. Κατὰ τὴν ἡμέραν δὲ ταύτην ἐξήρχετο λίαν ἐνωρὶς ἐκ τοῦ ἰδικιτέρου αὐτοῦ θαλάμου ἐν μεγάλῃ στολῇ καὶ μὲ κράνος εἰς τὴν κεφαλὴν, μεγαλοπρεπῆς καὶ ἐπιβάλλον, ὡς τοῦ πολέμου ὁ φοβερὸς θεός. Τότε δὲ ἔκαμνε τὸν τακτικὸν περιπάτον του ἐν τοῖς ἀνακτόροις, προσφωνῶν τὸ *Χριστὸς ἀνέστη* εἰς ὅσους ἤθελε συναντήσει, καὶ ἀσπαζόμενος αὐτοὺς μετὰ πατρικῆς συμπαιθείας.

Οὕτως ἔπραξε καὶ κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦ βίου του ἔτος, ἂν καὶ περίφροντις τότε καὶ μεγαλολοκὸς, βλέπων ἀξάνουσαν ὁσημέραι τὴν σκίαν περὶ αὐτὸν, ἀλλὰ διατηρῶν ὅμως μέχρι τέλους τὸ μεγαλεῖον τῆς ἰσχύος, καὶ θέλων νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀξιοπρεπῶς τὸ ἔργον του μέχρι τέρατος.

Ἐξερχόμενος παρατηρεῖ εἰς τὸ ἄκρον προδόμου τινὸς τῶν αυτοκρατορικῶν δωματίων ἕνα τῶν σωματοφυλάκων του φρουροῦντα. Βαίνει κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτὸν, καὶ μετριάζων τὴν ζωηρὰν τοῦ βλέμματός λαμπρὴν καὶ τῆς φωνῆς τὴν αὐστηρότητα, ἥτις ἐνέπνεε τὸν τρόμον εἰς ἑκατομμύρια ἀνθρώπων :

— *Χριστὸς ἀνέστη*, εἶπεν ἀσπαζόμενος αὐτόν.

Ἄλλ' ἀντὶ νὰ ἀκούσῃ τὴν εἰθισμένην ἐκείνῃ ἀπάντησιν, τὸ *Ἀληθῶς ἀνέστη*, ἀντὶ νὰ ἴδῃ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ στρατιώτου ἂν προσεδόκα ἔκφρασιν χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης διὰ τὸ δείγμα ἐκεῖνο τῆς συμπαιθείας του :

— *Ὁχι*, δὲν ἀνέστη, *Μεγαλειότατε!* ἀποκρίνεται οὗτος μετὰ τόνου παραδόξως εὐσταθοῦς, παρουσιάζων ὄπλα.

Ὁ μονάρχης, κύριος ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὑπέριτατος κυρίαρχος πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν, αυτοκράτωρ καὶ πατριάρχης ἐν ταῦτῳ, ἠσθάνθη προσβαλλομένην τὴν τε πολιτικὴν καὶ τὴν θρησκευτικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν. Τοιαύτην ἀπειθειαν δὲν ἦτο συνηθισμένος νὰ ἀπκντᾷ.

Ἐν τῷ ἅμα συνωφρῶθη ὁ ῥώθωνός του ἤρξαντο πάλλόμενοι σπασμωδικῶς, τὰ χεῖλη του συνεσπᾶσθησαν, ἐκπληξίς δὲ, ὀργὴ καὶ ἀγανάκτησις ἐξεδηλώθησαν ἐπὶ τοῦ ὡς μάρμαρον λευκοῦ προσώπου του. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι θύελλα ἐνδόμυχος συνετάρασσε τὴν βιαιοτάτην ἐκείνην φύσιν.

Ὁ στρατιώτης ἔμενε ἀκίνητος, ἀπαθής. Ἐγί-

νωσκεν ὅτι ἡ ζωὴ του ἀνῆκεν εἰς τὸν αυτοκράτορα, ὅστις ἠδύνατο νὰ τὴν λάβῃ : περιέμενε.

— Τίς εἶνε ὁ ἄνθρωπος αὐτός; ἠρώτησε ψυχρῶς ὁ μονάρχης πρᾶυνθεις αἴφνης, καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν αὐλάρχην, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤρχετο νὰ ζητήσῃ τὰς διαταγὰς του.

— *Μεγαλειότατε*, εἶνε Ἰουδαῖος! ἀπεκρίθη οὗτος.

Ὁ αυτοκράτωρ ἔμεινε ἐπὶ στιγμὴν σιωπῶν, εἶτα δὲ μετὰ τῆς σοβαρότητος, ἥτις ἦτο οἰκεία αὐτῷ :

— Δὲν εἴμπορῶ, εἶπε χαμηλοφώνως, νὰ ἀπαίτησω παρὰ τῶν υἱῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐσταύρωσαν τὸν Χριστόν, νὰ ἐορτάζωσι τὴν ἀνάστασιν του. . . Θὰ ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς ἐὰν τοὺς ἠνάγκαζα νὰ καταδικάσωσι τοὺς πατέρας των! Ἄλλὰ, φρόντισε πρίγκηψ, ὅπως εἰς τὸ μέλλον μὴ τίθενται φρουροὶ Ἰουδαῖοι εἰς τὴν θύραν μου κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα.

Καὶ παρῆλθε.

Φεῦ! Ἐν τῇ γῇ ταύτῃ δὲν ὑπῆρχε πλέον μέλλον διὰ τὸν Νικόλαον Ἀλεξάνδροβιτς.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ μέγας τῆς Κριμαίας ἠτημένος εἰς οὐδένα πλέον ἐπανελάβε τὴν εἰθισμένην φράσιν : *Χριστὸς ἀνέστη*. Καὶ οὐδεὶς ἀπεκρίθη αὐτῷ τὸ *Ἀληθῶς ἀνέστη*, τείνων τὴν παρειὰν εἰς τὸν αυτοκρατορικὸν ἀσπασμόν.

Ἐκοιμᾶτο τὸν αἰώνιον ὕπνον μετὰ θάνατον μυστηριώδη. Οὐδεὶς φρουρός, οὔτε Ἰουδαῖος οὔτε Χριστιανός, ἐφύλασσε εἰς τὴν θύραν τοῦ θαλάμου του.

Εἰς τὸν οὐδὸν τοῦ τάφου του ἐφρουρεῖ σιωπηλὸς καὶ αἰώνιος ὁ Θάνατος. *Κ.

ΑΙ ΧΕΛΙΔΟΝΕΣ

Ἦλον ἦλε χελιδὼν
καλὰς ὥρας ἄγουσα
καλοὺς ἐνιαυτοὺς,
ἐπὶ γαστέρα λευκὰ
ἐπὶ νῶτα μέλαινα.

Καθ' ἣν ὥραν αἱ πεδιάδες ἀρχίζουσι νὰ θάλλωσι καὶ τὰ δένδρα νὰ ἐνδύονται τὴν πρασίνην αὐτῶν στολῆν, οἱ κῆποι νὰ ἀνθοῦσι καὶ νὰ εὐωδιάζουσι, ἔρχεται ἡ χελιδὼν προαναγγέλλουσα τοῦ ἔαρος τὴν ἔλευσιν. Τὸ γλυκὺ τῆς κελάδημα, αἱ τρυφεραὶ ὑπὲρ τῶν νεοσσῶν τῆς μέριμναι, ὅταν καταστῇ μήτηρ, οἱ συχοὶ τῆς πετεργισμοὶ ζωογονοῦσι τὰ πέριξ τῶν οἰκημάτων μας.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας ἡ χελιδὼν εἶνε διπλάσις προφιλης, διότι μετ' αὐτῆς συνδέονται αἱ ἱερώτεραι ἐθνικαὶ μας ἀναμνήσεις· τὸ κελάδημά τῆς ἦτο τὸ σύνθημα τῆς ἀρχῆς τῶν ἐχθροπραξιῶν τῶν ἀνδρείων ἀρματωλῶν, τὰ δὲ δημοτικὰ μας ἄσμακτα μετὰ τὴν ὥραιαν των ἐκείνην ποίησιν περιγράφουσι ὅτι ὁ πληγωμένος καὶ ψυχορραγῶν ἀγωνιστὴς παραγγέλλει ὡς τελευταίαν παραγγελίαν εἰς τοὺς συντρόφους του ν' ἀφήσωσι